

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:
anna.cedrum@regeringskansliet.se
malin.johansson@regeringskansliet.se

2021-03-15

Solna

Dnr M2020/02035

Remissvar: Genomförande av EU:s engångsplastdirektiv och andra åtgärder för en hållbar plastanvändning

Miljödepartementet har efterfrågat Svenska Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB:s (FTI:s) synpunkter på rubricerad promemoria.

Sammanfattning

FTI välkomnar många av förslagen i promemorian. Övergripande ser FTI det som positivt med tydligare regleringar av, och höjda ambitioner för, återvinning men ser att definitionen av materialåtervinning behöver skärpas. FTI välkomnar också att tillsyn och straffansvar tillmäts större roll än tidigare.

FTI vill dock ifrågasätta producenternas ökade kostnadsansvar för insamling och städning i utemiljöer och logiken för hur detta ansvar fördelas. FTI:s uppfattning är att individens ansvar för en korrekt hantering av sitt avfall urholkas. Därtill gör det att ansvar och kostnader för insamling och städning i utemiljöer belastar en aktör som inte har full rådighet att åtgärda de identifierade problemen. FTI konstaterar också att logiken för fördelning av kostnader för städning dras med betydande brister.

Det finns även frågeställningar kring konsumenters förväntade beteende och effekter av ökade krav på märkning.

I sammanhanget vill FTI påpeka att engångsförpackningar kan utgöra välfungerande cirkulära lösningar. Dagens system med engångsförpackningar av glas når exempelvis en återvinningsgrad på över 90 procent.

Om FTI

FTI tillhandahåller på sina ägares uppdrag insamlingssystem för förpackningar och tidningar (returpapper) med syfte att på ett miljö- och kostnadseffektivt sätt lösa producentansvaret för insamling av just förpackningar och tidningar över hela Sverige. Ägare till FTI är fyra materialbolag;

Svensk Plaståtervinning i Motala AB, Svenska MetallKretsen AB, RK Returkartong AB och Svensk Glasåtervinning AB. FTI har ett stort antal av Sveriges producenter anslutna till sitt system.

Näringslivet har, genom FTI, byggt upp ett insamlings- och återvinningssystem som ger samhället ökad resurseffektivitet och miljönytta genom hushållning med råvaror.

Specifika kommentarer till några av promemorians förslag

KAPITEL 5 INNEBÖRDEN AV ORD OCH UTTRYCK

FTI välkomnar att uttrycken bör ha samma innebörd i de olika förordningarna.

FTI välkomnar att fler aktörer bör anses var producenter. Dock konstateras att det vore lämpligt om regleringen utformas så att det löser frågan verksamheters import av förpackade varor för "eget bruk". I dessa fall är det enligt Naturvårdsverket idag det utländska företaget som exporterar den förpackade varan till en verksamhet i Sverige som ska ta producentansvaret för förpackningen. Detta innebär att alla företag utanför Sverige som exporterar en förpackad vara till Sverige och inte kan garantera att den inte importeras för "eget bruk" omfattas av producentbegreppet, vilket leder till en oöverblickbar omfattning av den tillsyn Naturvårdsverket ska utföra samt att andra producenter får betala för dessa förpackningars insamling och återvinning.

FTI välkomnar att plast bör ha samma innebörd som i engångsplastdirektivet.

KAPITEL 7 FÖRBUD FÖR ATT BEGRÄNSA DE NEGATIVA EFFEKTERNA FRÅN ENGÅNGSPLASTPRODUKTER

FTI välkomnar tydligheten i att införa ett förbud för vissa engångsplastprodukter i stället för att införa ett komplext regelverk med behövliga undantag. FTI noterar dock att tidplanen sannolikt inte är praktiskt genomförbar.

FTI välkomnar förbudet mot oxo-nedbrytbar plast då denna kraftigt försvårar återvinningsprocessen för andra plastprodukter. Konsumentens förståelse av begreppet "komposterbart" gör att förbudet även borde omfatta andra typer av komposterbar plast så länge det inte kan säkerställas att dessa kan hanteras som avsett inom skilda insamlingssystem och specifika behandlingsprocesser.

En reglering av plastinnehåll bör inte begränsas till muggar utan även omfatta olika former av tråg.

KAPITEL 8 ÅTGÄRDER FÖR ATT NÅ EN MINSKAD FÖRBRUKNING AV ENGÅNGSMATLÅDOR OCH ENGÅNGSMUGGAR

Vad gäller regleringen att återanvändbara muggar och matlådor ska tillhandahållas konstaterar FTI att det är av stor vikt att det kan säkerställas att dessa produkter efter användning samlas in i avsett insamlingssystem (eller take back-system). FTI bedömer att det finns risk att konsumenterna väljer att lämna dessa produkter i FTI:s insamlingssystem för förpackningsavfall vilket leder till att hanteringskostnaden belastar fel producenter samt att produkterna sannolikt inte kan återvinnas.

Vad gäller regleringen om undantag från kravet på att tillhandahålla återanvändbara muggar och matlådor anser FTI att tankesättet för detta undantag rimligen bör utsträckas till att även omfatta producenter inom förordningen för producentansvar för förpackningar, det vill säga att minimigränser bör finnas.

KAPITEL 9 UTÖKAT RETURSYSTEM FÖR PLASTFLASKOR OCH METALLBURKAR

Vad gäller regleringen att fler plastflaskor och metallburkar ska samlas in genom retursystemet konstaterar FTI, i likhet med regleringen om återanvändbara muggar och matlådor, att det är av stor vikt att det kan säkerställas att dessa produkter efter användning samlas in i avsett insamlingssystem.

KAPITEL 10 NYA OCH UTÖKADE PRODUCENTANSVAR SKA INRÄTTAS

FTI välkomnar att fler muggar ska omfattas av producentansvaret för förpackningar. FTI anser att omfattningen bör utökas till att gälla alla förpackningsliknande produkter (såsom ofyllda plastpåsar och tråg) för att underlätta kommunikation till hushållen.

FTI välkomnar även att förslaget om insamling av förpackningsavfall som uppkommit på platser utomhus överförs till utredningen om förpackningsförordningen, men vill redan här lämna följande kommentarer:

- All erfarenhet visar att det inte är praktiskt genomförbart är att uppnå korrekt sortering¹.
- Sådan insamling bedöms inte nå rimligt ökad materialåtervinning i förhållande till kostnad.
- Det företag i värdekedjan som har störst möjlighet att påverka konsumentens beteende i samband med on the go-konsumtion är försäljningsstället och dessa omfattas i huvudsak inte av producentbegreppet.

Vad gäller regleringen om avgifter för att bekosta städningen av produkter som skräpats ner på platser utomhus konstaterar FTI följande:

- Insatser för att påverka konsumentbeteende bör vara det huvudsakliga angreppssättet för att komma till rätta med nedskräpning.
- I likhet med förslaget om insamling av förpackningsavfall utomhus, så gäller att det företag i värdekedjan som har störst möjlighet att påverka konsumentens beteende i samband med on the go-konsumtion är försäljningsstället och dessa omfattas i huvudsak inte av producentbegreppet.
- Två till synes väldigt likartade producenter kan ha helt olika försäljningskanaler där den ena kan tänkas bidra till nedskräpning i någon utsträckning medan den andra sannolikt inte bidrar alls. Ett exempel kan vara glassförsäljning via kiosk respektive via hemleverans.
- Logiken för fördelningsnyckeln bygger på att kostnadsmassan för städning beror på om en produkt innehåller plast eller inte. Således utgår man från att om plastinnehållet i produkter i gruppen "Filter och tobaksvaror med filter" skulle tas bort så skulle städkostnaderna sänkas med 641 MSEK per år. Det vill säga fimpar skulle inte längre städas bort.

FTI välkomnar mål för minskad nedskräpning men anser, såsom sagts ovan, att insatser bör fokusera på beteendeförändringar.

FTI välkomnar reglering av ombud både i fråga om i Sverige och i ett annat land inom EES.

¹ Se exempelvis <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/efter-sex-ar-kan-orebros-skrap-fortfarande-inte-kallsorteras>

KAPITEL 11 KRAV PÅ MÄRKNING AV VISSA ENGÅNGSPLASTPRODUKTER

Vad gäller regleringen om krav på märkning av vissa engångsplastprodukter konstaterar FTI att det måste ses som mycket olyckligt med ytterligare ett nytt symbolsystem för märkning.

Därtill kan inte tidplanen ses som annat än orealistiskt. Att i övergångsperioden märka produkter med etiketter går tvärtemot FTI:s rekommendationer för att öka förpackningars materialåtervinningsbarhet.

Om märkning bedöms vara en effektiv metod att påverka konsumenterna att sortera vissa engångsplastprodukter på rätt sätt så bör samma slutsats gälla för samtliga produkter. Således bör i så fall krav på märkning införas på väsentligt fler produkter, inklusive förpackningar.

Märkningssystemet bör dock vara enhetligt för alla produkter som blir avfall varför det märkningssystem som nyligen tagits fram gemensamt på nordisk nivå är att föredra.

KAPITEL 12 INFORMATION TILL KONSUMENTER

FTI välkomnar att det för en hållbar hantering av engångsplastprodukter införs krav på dels mer information till konsumenter och dels att producenterna ska rapportera om vilken information som lämnats.

KAPITEL 14 ÅTGÄRDER FÖR FÖRBÄTTRAD MATERIALÅTERVINNING AV FÖRPACKNINGAR

FTI välkomnar att en förpackning som tillhandahålls på den svenska marknaden ska gå att materialåtervinna. FTI noterar att begreppet materialåtervinning ges en definition baserad på huruvida återvinningen ger upphov till "säljbart material eller säljbara produkter". Denna definition behöver skärpas för att säkerställa att avsedd effekt uppnås.

KAPITEL 15 MER ÅTERVUNNEN PLAST SKA ANVÄNDAS

FTI välkomnar krav på återvunnen plast i dryckesflaskor och plastförpackningar.

KAPITEL 18 TILLSYNSANSVAR FÖR DE FÖRESLAGNA KRAVEN

FTI välkomnar samtliga delar av ökat tillsynsansvar och ökade resurser för tillsyn.

KAPITEL 20 ANSVARSBESTÄMMEELSE

FTI välkomnar samtliga delar ansvarsbestämmelserna.

KAPITEL 22 ÄNDRINGAR I 15 KAP. MILJÖBALKEN

FTI välkomnar att ett nytt uttryck införs: producentansvarsorganisation.